07/04/2023

Професор Предраг Вукић: Благовијести у нашем духовном и историјском трајању

Сусрет Св. архангела Гаврила и Пресвете Дјеве Марије преломан је чин у духовној историји човјечанства. Јављајући јој се у њеној одаји, Св. архангел Гаврил је Дјеви Марији рекао: „Радуј се, благодатна Маријо! Господ је с Тобом!“, и потом је извијестио да ће родити Господа Исуса Христа, Спаситеља и Искупитеља свијета, Месију, чији су долазак древни Јудејци стољећима очекивали. Сам чин објаве „благе вијести“ Дјеви Марији у православној духовној традицији се још од древних времена сваке године прославља кроз празник Благовијести. Према јулијанском календару овај дан се празнује 7. априла, а према григоријанском календару 25. марта. О овом великом празнику Св. владика Николај Велимировић ће у „Прологу“ записати: „Историју Новог Завета отворио је архангел Гаврил речју: Радуј се!, да ознаменује тиме, да Нови Завет има да значи радост за људе и за сву створену твар. Отуда и Благовест се сматра колико великим толико и радосним празником.“

Празник Благовијести нашао је своје мјесто у појединим изрекама и народним

вјеровањима, како на подручју Црне Горе, тако и на ширем српском етнографском простору. Примјера ради, и данас ћемо на сјеверу Црне Горе чути изреку: „Процвјетао к'о Благовијест". Овај празник наступа убрзо иза календарског почетка пролећа. У локалном говору „процвјетати" у ствари значи „радовати се, обрадовати се". Цвјетање пољског биља почиње већ у марту. Поглед на поље које обилује разнобојним цвијећем буди радост у човјеку. Благовијест је празник пролећа, празник разнобојне пролећне вегетације, празник радости. Поетични дух радује се доласку пролећа, па и Благовијестима. Само у том смислу, иста се изрека може разумјети. У раскошно богатој збирци српских народних изрека наћи ћемо и изреку „Колико се на Благовијести вина попије, толико се крви добије". Празник Благовијести увијек наступа у склопу Великог или Часног поста. Велики пост почиње седам седмица прије Васкрса и траје укупно 48 дана. Строге монашке одредбе исхране регулишу да се у току Великог поста риба и вино могу користити у исхрани само на Благовијести и Цвијети. Вјерник који се досљедно придржава ових одредби у току поста, служећи се рибом и вином на празник Благовијести обновиће и оснажиће тјелесну виталност. Схваћена управо у овом контексту, изрека коју смо навели добија на вјеродостојности и сопственом утемељењу. У Србији је раширено народно вјеровање да змије не напуштају своја подземна скровишта и не излазе на лице земље прије Благовијести. Вјерује се да није пожељно у свакодневном говору помињати змије у раздобљу уочи Благовијести, али ни на сам празник Благовијести.

Бројни храмови широм православне екумене посвећени су празнику Благовијести, Благовјештењу. Храм Св. Благовјештења на острву Бешка на Скадарском језеру подигнут је 1440. на иницијативу зетске кнегиње Јелене Балшић, кћерке Св. кнеза Лазара Хребељановића. По сопственој жељи, сахрањена је у истом храму 1443. Манастир Благовјештење у Овчарско-кабларској клисури, у широј околини Чачка, значајна је црквено-народна светиња Србије. Подигнут је 1601. године.

Поједини значајни догађаји из духовне и националне прошлости српског народа, али и ширих простора православног Балкана, реализовали су се стицајем одређених околности и несазнајном вољом Провиђења управо на празник Благовијести.

На Благовијести, 25. марта 1821. (по старом кал.) плануо је општенародни устанак грчког народа против османлијске окупације. Послије ослободилачког рата, који је потрајао готово десет наредних година, Грци су извојевали националну независност. Формирана је Краљевина Грчка 1830.

Као суверену државу признале су је водеће европске велесиле. Ипак, изван њеног састава остали су под Турцима Епир, Тесалија, Тракија, Крит и већина острва у Јегејском мору. У ослободилачким ратовима, који ће услиједити у наредним историјским епохама, постепено ће се и ове области присајединити матичној земљи, Краљевини Грчкој. Све до данас у Грчкој се празник Благовијести празнује и као Дан независности, државни и национални празник, као спомен на слободарски народни устанак против Турака из 1821.

Духовни великан српског народа и један од највећих теолога православне екумене, архимандрит Јустин Поповић, рођен је на празник Благовијести у Врању 1894. Управо зато јер се родио на празник Благовијести добио је име Благоје. Преподобни отац Јустин упокојио се на Благовијести 7. априла 1979. у манастиру Ћелије код Ваљева. Сахрањен је у гробљу манастира Ћелије. Уписан је у календар светих СПЦ као Преподобни Јустин Ћелијски. Спомен на оца Јустина Поповића празнује се 14. јуна. Провиђење Господње је одредило да се овај велики син српскога рода и родио и упокојио на празник Благовијести. И заиста, отац Јустин је у цјелокупном свом овоземном животу својим дјелима и надахнутим проповиједима исповиједао и ширио „Благу вијест“ Христову.

Велики поета Јован Дучић, у литератури често ословљаван и као „кнез српских пјесника“, познат и признат по свом префињеном пјесничком изразу и отменом духу, увјерени српски патриота, упокојио се у изгнанству управо на Благовијести 7. априла 1943. у мјесту Гера, у Индијани, у Сједињеним Државама. И Дучић је на свој начин био носилац „благе вијести“, али из нестварног свијета пјесничког духа. Све до наших дана Дучић нам носи „благе вијести“ кроз сопствена пјесничка остварења исклесана и исказана на нивоу највећих литерарних домета стваралачког духа.

Управо на Благовијести 7. априла 1939. италијанске трупе започеле су инвазију Краљевине Албаније. Италијани су, не наилазећи на већи отпор, окупирали Албанију за два наредна дана. Албански краљ Ахмет Зогу избјегао је у Грчку.

Двије године касније, њемачке и италијанске трупе су уочи празника Благовијести, 6. априла 1941, без формалне објаве рата, напале и Краљевину Југославију. Њемачки ратни авиони су 6. априла и на сам празник Благовијести, 7. априла 1941. у таласима бомбардовали Београд засипајући га смртоносним товарима авио-бомби. У овим узастопним бомбардовањима животе је изгубило више од 2.000 Београђана. По личном Хитлеровом наређењу, бомбардована је и спаљена и Народна библиотека на

Косанчићевом венцу, у којој су уништени библиотечки и архивски раритети од непроцјењиве културне и научне вриједности. За само десетак дана Краљевина Југославија је пред најездом армија Сила осовине престала постојати.

Празник Благовијести је дан радости али и дан сјећања, како на наше духовне великане, тако и на све наше знане и незнане сународнике, који су током минулих времена положили животе своје на олтару Цркве и Отаџбине, истрајно бранећи вјеру праотаца, вјеру православну.

Овај велики празник нас учи да ће у исходишту историје Христос ипак надвладати Антихриста, да ће Лаж бити надвладана Истином, док ће Зло коначно бити надвладано Свјетлошћу, Свјетлошћу Господњом. Управо у томе и јесте суштина „благовијести“ коју нам је Христос даровао, позивајући све нас да Му вјерно и неодступно слједујемо, како бисмо трајно задобили највећи дар Господњи – живот вјечни.

mitropolija.com